

SPECIÁL PRO STŘEDNÍ ŠKOLY

PŘÍLOHA ČASOPISU ŘÍZENÍ ŠKOLY

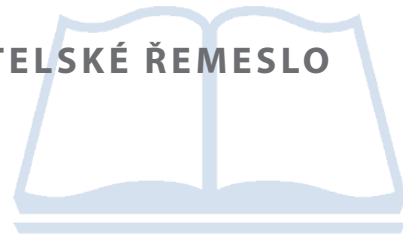
3 | 2025

ROZHOVOR
S EKONOMICKÝM ÁMOSEM

ŠKOLNÍ FACILITACE

ZMĚNY V OBOROVÉ
SOUSTAVĚ

ISSN 2788-1091

Peníze v rukou mladých: Jak najít rovnováhu mezi hodnotami a materiálním světem

LUCIE SEKANINOVÁ

Peníze jsou nedílnou součástí našich životů, ať chceme, nebo ne. Přestože je často vnímáme především jako prostředek k uspokojování základních potřeb či dosažení vysněných cílů, mají peníze mnohem hlubší vliv na naše rozhodování, chování a vnímání světa. Pro mladé lidi, kteří vyrůstají v dnešní době konzumerismu a sociálních sítí, kde je materiální bohatství často považováno za měřítko úspěchu, je klíčové pochopit, jaký vztah mohou mít k penězům a jak tento vztah souvisí s jejich vnitřními hodnotami.

Ve vzdělávání se věnuje mnoho času výuce finanční gramotnosti – studenti se učí základní dovednosti, jako je sestavování rozpočtu, porozumění úrokům nebo spoření. Co je však často opomíjeno, je etický a hodnotový aspekt peněz. Proč vlastně peníze vyděláváme? Jak je používáme? Jak ovlivňují naše životní cíle a vnitřní pohodu? Tyto otázky jsou klíčové nejen pro vybudování finančního zdraví, ale také pro schopnost žít smysluplný a vyrovnaný život.

Peníze jako prostředek, ne cíl

Jednou z nejdůležitějších životních lekcí, kterou můžeme mladým lidem předat, je to, že peníze by neměly být konečným cílem. Peníze jsou nástrojem, který nám umožňuje dosahovat našich cílů, podporovat naše vnitřní hodnoty a přispívat k celkovému štěstí. Pokud ale vnímáme peníze jako samotný cíl, může to vést k tomu, že naše rozhodnutí budou motivována pouze honbou za bohatstvím – což často přináší pocity frustrace a nenaplnění.

Mladí lidé by měli pochopit, že peníze mohou být užitečné pouze tehdy, pokud jsou využívány rozumně a promyšleně. Například investice do vzdělání, které je jednou z nejdůležitějších hodnot, může přinést dlouhodobé výhody a osobní růst. Naopak bezcílné utrácení za věci, které nepřinášejí opravdovou hodnotu, může vést ke zklamání a pocitu prázdnoty.

Hodnota člověka nespočívá v majetku

Položme si otázku, co určuje hodnotu člověka. Hodnota člověka nespočívá v množství peněz nebo věcí, které vlastní. Určují ji jeho činy, charakter, vztahy a schopnost přispívat k dobru společnosti. Je to soubor vlastností, které vycházejí z jeho osobního přesvědčení, morálky a způsobu, jak vnímá

svět kolem sebe. V dnešní době, kdy nám sociální sítě i reklamy předkládají obraz, že úspěch a hodnota jsou spojeny s penězi nebo majetkem, je důležité pomoci mladým lidem zamyslet se nad tím, co opravdu určuje kvalitu jejich života.

Důležité je také zdůraznit, že materiální věci mohou přinést radost, často však pouze krátkodobou. Naproti tomu opravdové štěstí a naplnění čerpáme z vnitřních zdrojů, jako jsou zdravé vztahy, smysluplná práce nebo osobní růst. Mladým lidem bychom měli pomoci přemýšlet, co je v jejich životě skutečně naplňuje – a jakou roli v tom hraje peníze.

Rozlišování mezi potřebami a touhami

Klíčovou dovedností při budování zdravého vztahu k penězům je schopnost rozlišovat mezi potřebami a touhami. Potřeby jsou nezbytné pro přežití a důstojný život – jídlo, bydlení, vzdělávání nebo zdraví. Touhy pak představují věci, které bychom si přáli mít, ale nejsou nutné – například nejnovější model telefonu, značkové oblečení nebo luxusní dovolená.

Mladí lidé se mohou učit rozlišovat mezi těmito kategoriemi pomocí praktických cvičení. Mohou například rozdělit různé položky do skupin „potřeby“ a „touhy“ a přemýšlet o tom, co je pro ně opravdu důležité. Zároveň bychom je měli vést k zamyšlení nad dlouhodobými důsledky jejich finančních rozhodnutí – například zda stojí za to utratit všechny peníze za věc, kterou chtějí, nebo je lepší ušetřit na něco hodnotnějšího.

Někdy však i samotné rozhodnutí nepodlehnout touze může být náročné, zejména pokud na nás okolí, média či současné trendy vytvářejí tlak na nákup určitých věcí. Na mladé lidi to může mít velký dopad. Mohou se cítit méněcenní, když si něco nemohou dovolat. Je důležité s nimi otevřeně mluvit

o tom, že tyto pocity jsou přirozené, ale že hodnota člověka nespočívá v tom, co vlastní.

Vliv reklamy a sociálních sítí

Reklamy a sociální média mají obrovský vliv na to, jak vnímáme peníze a svůj vlastní životní styl. Reklamy nám často podsouvají, že nákup určitého produktu nám přinese štěstí nebo zvýší naše společenské postavení. Tento tlak může vést k impulzivnímu utrácení a pocitům nespokojenosti s tím, co už máme. V podstatě si často kupujeme jen reklamu na štěstí.

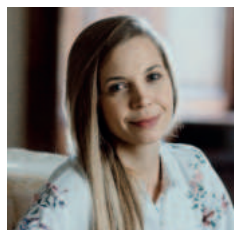
Podobně je důležité mluvit o vlivu sociálních sítí. Na platformách jako Instagram nebo TikTok mladí lidé často vidí idealizované obrazy životů, které jsou plné úspěchu a luxusu. Je však důležité si uvědomit, že většina sdíleného obsahu ukazuje jen to „nejlepší“. To může vést k pocitům, že nejsou „dost dobří“ nebo že potřebují vlastnit určité věci, aby byli šťastní. Mladým lidem bychom měli pomoci pochopit, že jejich hodnota nespočívá v tom, jak vypadají jejich příspěvky na

sociálních sítích, ale v jejich skutečných kvalitách. Otevřená konverzace na toto téma může být klíčem k tomu, jak tlaku sociálních sítí odolat a nepodlehnout snaze vyrovnat se virtuálním životům.

Budování finanční gramotnosti v souladu s hodnotami

Během diskuse o hodnotách a postojích k penězům však nezapomínejme na praktickou stránku. Mladé lidi bychom měli naučit sestavovat rozpočet, plánovat výdaje a spořit – ale zároveň je vést k tomu, aby přemýšleli o tom, jestli je jejich finanční rozhodnutí v souladu s jejich životním postojem. Ať už jejich cíl vychází z potřeby, nebo touhy vlastnit nějakou věc, naučme je dojít k cíli zodpovědně.

Budování zdravého vztahu k penězům je celoživotní proces. Je zrcadlem toho, jaký máme vztah sami k sobě. Pokud dokážeme porozumět svým hodnotám, potřebám a touhám, můžeme peníze bez obav vnímat jako prostředek, který nás podporuje na cestě k naplněnému a autentickému životu.

Lucie Sekaninová, předsedkyně dozorčí rady a marketing manager yourchance, o. p. s., www.yourchance.cz

Jak spojit polytechnickou výchovu s digitálním světem

DANIELA KRAMULOVÁ

Polytechnická výchova a praktické činnosti se vrací do vzdělávacích programů základních škol, trend propojování teoretických znalostí s digitálními technologiemi a reálnou praxí je však nevyhnutelný v technických i netechnických oborech dalších stupňů vzdělávání.

Pátý díl Digitálního zoomu, pravidelného online setkání s IT experty a konzultanty z NPI ČR k tématům, která vás zajímají na vaší cestě k digitalizaci školy, je věnován právě polytechnickému vzdělávání a jeho propojení s digitálním světem. Jak zúročit znalosti, dovednosti, digitální kompetence žáků

a zařízení, která škola v rámci rozvoje ICT již pořídila nebo která ještě plánuje dokoupit?

Cílem polytechnické výchovy a praktických činností je rozvíjet zručnost, tvořivost, představivost, uživatelské dovednosti

(nejen) v technicky zaměřených oborech. Kontakt s různými materiály a nástroji rozvíjí jemnou motoriku, koordinaci i schopnost technicky myslet a tvořit. Podporuje interdisciplinární přístup, aplikaci matematických, přírodovědných i společenských principů na technické problémy každodenního života a hledání praktických řešení. Tedy dovednosti, které žáci zúročí v profesním, osobním i občanském životě.

Efektivní učení: spojit hlavu s rukama

Zapomeňme na představu, že nadaní pracují jen hlavou a ti druzí rukama. Odporuje to efektivnímu procesu učení i reálnému životu. Hlavu s rukama je při učení užitečné spojovat všude, kde to jde, doporučuje Jiří Zemánek, pedagog Elektrotechnické fakulty ČVUT. Optimální je učit koncept a zároveň ho materializovat, ukázat jeho aplikaci v praxi. Například goniometrické funkce při práci s roboty ukážou, jak se bude robot pohybovat. Žáci si přirozeně osvojují praktickou stránku výpočtů polohy, zrychlení apod.

Daniel Lessner, předseda Jednoty školských informatiků, upozorňuje, že vyvíjení produktů, jejich ladění, zdokonalování a zkoumání, zda vyhovují svému účelu, či hodnocení různých přístupů k řešení jsou prvky, které v řadě školských předmětů chybí a jež do vzdělávání vnesla informatika. Montáž robotů, které si žáci navrhnu a jejichž jednotlivé díly nařezou či vytisknou na 3D tiskárně, už má významný přesah do polytechnické výchovy. Praktické činnosti přispívají k práci s chybou a k dovednosti organizovat si práci. Díky polytechnice bude podle D. Lessnera tento praktický dopad výuky ještě významnější. Rovněž Miroslav Staněk ze společnosti Profimedia konstatoval, že pouhá digitalizace vzdělávacího prostoru bez kontaktu s materiály, prostředky a potřebami reálného světa nestačí.

Polytechnické inspirace

Poslechněte si záznam online setkání Digitálního zoomu na téma polytechnická výchova a praktické činnosti na ZŠ i SŠ v digitálním věku a nechte se inspirovat. Pavel Šrytr, ředitel Gymnázia Jana Palacha v Mělníku, doporučuje pedagogům inspiraci a vzdělávání například na festivalech Maker Fair, které se konají po celé republice. Jde o workshopy a interaktivní tvořivá setkávání kombinující moderní technologie, tradiční řemesla, vědu a design, kde nadšenci i odborníci prezentují svoje výrobky či prototypy. Nápadů a výtvořů z výuky tu mohou představit i učitelé se svými žáky.

Na téma internet věcí a spolupráci společnosti T-Mobile se středními školami se zaměřil Jakub Kopecký. Podrobněji se věnoval IoT senzorům a meteostanici, které umožní žákům pracovat nejen s upravenými modely, ale přímo s programy, které se využívají v komerčním světě. Nezapomněl ani na zařízení využívající rozšířenou realitu.

Martin Štorkán představil celorepublikovou vzdělávací platformu Technikiáda, která propojuje různé poskytovatele aktivit zaměřených na rozvoj dovedností napříč obory i regiony pro žáky ZŠ a nižších ročníků víceletých gymnázií. Tato online platforma zjednodušuje orientaci, kde a co se v této oblasti děje. Miroslav Staněk v rámci prezentace projektu Aktivní třída seznamuje s EDUstrojky (speciálně upravené nářadí typu pila, bruska, vrtačka, soustruh) či konstrukční stavebnici Infento, z níž mohou žáci sestavit například funkční čtyřkolku. Zbyněk Rudolf nabídl aktivity programu Prusa Education, především školení pro pedagogy v oblasti 3D tisku, včetně pokročilého ovládání a údržby, a metodickou podporu *Handbook pro učitele*. Najdete zde rovněž inspirace na činnosti akcentující zásady udržitelnosti či upcyclingu materiálů.

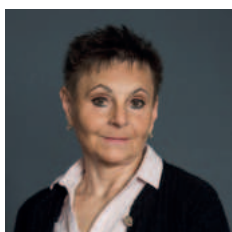
Využijte naplno odbornou pomoc IT guru

Moderní dílny pro vyrábění a sdílení nápadů (tzv. makerspaces) bývají vybavené například 3D tiskárnou, řezacími plotry, šicím strojem, potřebami pro stavbu robotů, pájkami, stroji pro práci se dřevem... Jaké konkrétní technické vybavení pro výuku polytechnických dovedností chcete mít přímo ve škole vy? Stačí to, které už máte? Uvažujete o tom, jak školu dovybavit, případně zda lze zařízení napřed vyzkoušet?

S těmito tématy vám ochotně poradí odborní konzultanti IT guru. Neváhejte se na ně obrátit. Do konce roku 2025 můžete zdarma čerpat podporu v oblasti digitálních technologií, včetně IT auditu infrastruktury školy s ohledem na standardy konektivity škol vydané MŠMT ČR.

Sledujte Digitální zoom, součást podpory NPI ČR

PhDr. Daniela Kramulová, publicistka ve vzdělávání

Institute, kde bych chtěl jednou pracovat, pravděpodobně ještě neexistuje

Tomáš Čermák je mladý vědec, který spojuje výzkum, vzdělávací projekty a pomoc ostatním. V rozhovoru s tímto osmnáctiletým studentem, který žije s autismem, se dozvídáme o jeho fascinující cestě k vědeckému výzkumu a zakládání projektů – od první zkušenosti s gama spektrometrií po Výpisky.com, platformu, která pomáhá ostatním při samostudiu. Tomáš na následujících řádcích sdílí své osobní metody, jak zvládat náročné studium i výzkum. A přináší i cenné zkušenosti pro mladé, kteří se teprve rozhodují, jakou vědeckou cestu si zvolit.

? Hned na úvod – kdo je Tomáš Čermák?

Řekl bych, že Tomáš Čermák je osmnáctiletý vědec, který se snaží objevovat, dělat výzkum a být v tom co nejlepší. Je to člověk, který se snaží tvořit projekty, které nabízejí příležitosti dalším lidem, šířit povědomí o autismu, mentálním zdraví a pomáhat dalším studentům.

? Mohl byste přiblížit, jak vypadaly vaše začátky ve vědě? Co vás přivedlo k prvnímu výzkumnému projektu?

Úplně prvním projektem byla amatérská radiační ochrana, kdy jsem navrhoval a stavěl levný gama spektrometr, přístroj, který dokáže analyzovat energii radioaktivního záření. Pak jsem zorganizoval výzkumnou expedici, tuším, že ke konci roku 2023. Byl to pro mě pomyslný další krok po studiu AP kurzů.

? AP kurzů?

Možnost pro středoškoláky, jak studovat obor na univerzitní úrovni. U nás je nabízí Centrum pro talentovanou mládež. Díky tomu jsem už v prvním ročníku mohl studovat fyziku na úrovni prvního semestru vysoké školy. Dostal jsem se tak úplně náhodou k fyzice, původně jsem chtěl studovat chemii, nakonec jsem však díky Centru pro talentovanou mládež zjistil, že fyzika je ještě úžasnější.

? Jakým způsobem zvládáte kombinovat individuální studium, výzkum a další aktivity? Máte nějaké osvědčené metody time managementu?

Asi to není jedna speciální metoda, která je klíčem k dobrému time managementu, zkrátka mám hodně tabulek, spoustu to-do listů, mnoho seznamů a sepsaných plánů. Času máme všichni tak nějak málo. Může to působit tak, že mám díky individuálnímu vzdělávacímu plánu vyhráno, ale tak to úplně není. Stále si musím nastudovat vše co moji spolužáci. Celé je to jen o práci s časem.

? Váš výzkum má často praktický záměr, například cílí do oblasti ekologie nebo energetiky. Je pro vás důležité, aby věda vždy směřovala k reálnému využití?

Jednoduchá odpověď – pro mě osobně to důležité je, ale jestli si myslím, že je to důležité i obecně ve výzkumu, tam už je ta odpověď komplikovanější. I věci, které nemají očividný praktický dopad, mohou být pro vědu velmi prospěšné v dlouhodobém důsledku. Dopady aplikovaného výzkumu uvidíme za pět let, teoretického za padesát.

? Můžeme si blíže představit váš projekt Výpisky.com?

Založil jsem webovou stránku, která shromažďuje materiály z fyziky, chemie a dalších předmětů z mého sedmiletého samostudia. K dnešnímu dni ji využívá už přes dva tisíce studentů a třeba i tři školy. Vnitřně stále nemůžu uvěřit tomu, kolik lidí web navštěvuje a kolika lidem pomáhá se studiem.

? Co vás motivovalo sdílet své materiály veřejně místo toho, abyste je nechal jen pro sebe?

Asi to, že když mám pocit, že něčemu chci a můžu pomoci, chci pro to udělat maximum. Měl jsem obrovské množství materiálů a přišlo mi škoda nechat je v šuplíku, nesdílet je, říkal jsem si, že mohou někomu pomoci. A třeba i ukázat, že i fyzika je krásná, přestože se často učí nezáživně.

? Projekt Výpisky.com už má stovky uživatelů. Máte od nich nějakou zpětnou vazbu, která vás překvapila nebo potěšila?

Mám. Do zpráv mi čas od času přijde zpráva typu „Dneska mě Výpisky opět zachraňují!“. To mě vždycky obrovsky potěší. Paradoxně mám nejvíce zpětné vazby od denních studentů. Vždycky jsem si myslel, že to využijí spíše samostudující lidé, jako jsem já, ale je to úplně naopak. S obsahem pak pracují i učitelé ve třídách, to mě potěšilo asi nejvíce.

? Plánujete na webu nějaké další funkce nebo rozšíření, které by mohly zlepšit uživatelský zážitek?

Snažím se do Výpisků přilákat další lidi, kteří by se mnou spolupřevyvířeli obsah. Sám to už časově úplně nezvládám. Rád bych rozšířil i paletu předmětů. Kromě zmiňované chemie a fyziky je tam teď nově i španělština. Materiály mám ze sedmi let, ale teď je tam nemá kdo přidávat. Navázal jsem spolupráci s DoFE, studenti si mají možnost dát Výpisky.com jako dobrovolnictví.

? Plánujete do budoucna projekt zpoplatnit?

Ne. Nadále bude zdarma, aby mohl pomáhat co nejvíce lidem.

? Jaký cíl jste si s tímto projektem vytyčil do budoucna?

Rozšíření webu o další předměty, aby mohl pomáhat co nejvíce studentům. A rozšíření týmu o další mozky.

? Když jste se učil sám doma, měl jste nějaký systém nebo metodu, které vám pomáhaly zvládat velké množství učiva?

A jsme u toho – Výpisky.com se nejmenují Výpisky jen tak. To je prostě můj systém – už mnoho, mnoho let se tak učím

na zkoušky. Procházím učebnice a dělám si z nich velmi stručné, ale detailní výpisky. Abych látku pochopil a dávala mi smysl, potřebuji kontext – a tak vypadají Výpisky.com. Když se učím sám, není pro mě úplně efektivní rozvrhový systém ve smyslu 45 minut věnovat třeba chemii, dalších 45 minut matematice atd. Lepší je, minimálně pro mě, „jet“ celý týden jeden předmět a zvládnout tak třeba celé čtvrtletí v kuse, takový blokový systém. Separátní kategorií jsou samozřejmě jazyky, ty se musí „jet“ stále.

? Co vás motivuje k tomu, abyste se pouštěl do tak ambiciózních projektů? Máte nějaký osobní vzor, který vás inspiruje?

Svým způsobem mě inspiruje opravdu hodně lidí, snažím se z každého si vzít něco. Slovo ambiciózní mi přijde v této konotaci vlastně zvláštní... Roky jsem se cítil spíše méněcenný. Že moje projekty nejsou dost, že toho nedělám dost. Takový ten perfekcionismus spojený se syndromem aktivního studenta. Dnes už se to přesouvá do módu, kdy vidím, že se to mé úsilí vyplácí a přetavuje se do pomoci někomu dalšímu, jako například v případě Výpisků.

? Mnoho lidí vás jistě vnímá jako vzor. Co byste chtěl vzkázat mladým studentům, kteří se zajímají o vědu, ale mají pocit, že to pro ně není dostupné?

Přijde mi, že věda není až tak o talentu, s nímž se rodíme, ale spíše o vytrvalosti ptát se „proč?“. Za každým jedním výzkumem je totiž jedno velké proč. Pokračovat, nebát se, využít nejrůznější možnosti, třeba kontaktovat univerzity, vědce, firmy, aktivně vyhledávat příležitosti. Největší mýlka je myslet si, že si vás někdo najde sám. Ne, vy musíte jít aktivně dopředu – a pak vám málokdo řekne ne. A taky bych takovým lidem se zájmem o vědu doporučil připojit se do STEM_HUBu.

? Podle vašeho úsměvu tuším, že s tím STEM_HUBem budete mít něco společného. O co se jedná?

Je to spolek, který jsem spoluzaložil se svými dvěma přáteli. Rozjezd se nám, troufám si říct, velmi podařil. Naše komunita už má přes 250 členů. Jsou to lidé, kteří se zajímají o obory vědy, techniky, inženýrství a matematiky, od základoškoláků až po vysokoškoláky. Cílem je propojit starší studenty, kteří už jsou ve výzkumu aktivní, mají zkušenosti se soutěžení, olympiádami a výzkumem, s mladšími studenty, které věda zajímá. Nabízíme jim podporu, přednášky, workshopy, komunitní setkání atd. Je to neformální prostor pro vědecké novinky, rád říkám, že tam společně „nerdíme“ a rozvíjíme svůj zájem o vědu.

? A co zkratka STEM znamená?

STEM je zkratka pro technické obory – vědu (Science), technologii a technologie (Technology, Engineering) a matematiku (Mathematics).

? Co si mám představit pod pojmem mladí lidé? Je tato komunita nějak omezena věkem?

Vůbec, přichází k nám i vysokoškoláci. A přivítáme klidně i učitele. Nejde o věk, vítaný je u nás každý, kdo učiní vědu přístupnější. Kouzlo STEM_HUBu je v tom, že jsme lidé na různé úrovni znalostí a vědomostí, ale tvoříme komunitu. Aktivní vědce, učitele i popularizátory si zveme na přednášky. Často se setkávám s tím, že věda působí děsivě, obzvláště na studenty, a proti tomu se snažím skrz STEM_HUB bojovat.

? Čemu se věnujete v současnosti?

Hodně mých projektů šlo v tuto chvíli částečně stranou, protože aktuálně řeším přihlášky na zahraniční univerzity.

Hlásím se do Ameriky a Velké Británie. Dohromady se jedná o desítku škol. Neřeším jen přihlášky, ale i financování. Výsledky se budu dozvídat od února až po duben. Mám tak za sebou spousty esejí, textů, musel jsem získat i mnoho doporučujících dopisů.

? Máte vysněnou instituci nebo společnost, kde byste si jednou přál pracovat?

Konkrétní firmu asi ne. Přál bych si působit někde, kde se propojuje soukromý sektor s výzkumem. Transfer inovací a výsledků výzkumu do byznysu. Rychlost vývoje mi však říká, že mnoho z mých vysněných institucí možná ještě neexistuje.

? Kdybyste mohl předat jednu myšlenku nebo poselství mladým lidem, kteří si nejsou jistí svou cestou, co by to bylo?

Možná to bude znít jako klišé. Problémy, se kterými se každý potýkáme, nás nedefinují. Neovlivní to, kým jsme a co dokážeme. A každý by měl na střední hledat to, co ho baví. Koukněte do více oborů. Zjistěte, co vás naplňuje.

Rozhovor vedla Mgr. Michaela Váchová, odborná editorka Učitelského měsíčníku.

Jednou jsem princezna, podruhé vražedkyně a potřetí třeba mluvící kámen – díky dabingu můžu být každou chvíli někým jiným – a to mě na tom baví!

Dabingu se věnuje už od devíti let, svůj hlas propůjčila hlavní hrdince animovaného seriálu Sofie První nebo malé Anně z pohádky Ledové království. Mimo nahrávací studio se Klára Nováková věnuje knihám, moderování a dělá webeditorku na Radiu Wave. Na svém instagramovém profilu Klářiny knihy sdílí vedle lásky k literatuře i zálibu v cestování. Dvakrát šla pouť Camino de Santiago a chystá se i na další cesty. Na jaké? I o tom jsme si povídaly v našem rozhovoru.

? Dabing, knížky, podcast, psaní... Čím vším se vlastně živíš a co aktuálně děláš?

Moje primární práce je dabing. Dabuji, kde se dá, dělám i úpravy dialogů a jednou bych chtěla zkusit i režii dabingu. Další práci mám na Radiu Wave, tam jsem webeditorka, dramaturgyně audioknih a od února budu nově i moderátorka. Různě taky moderuji na knižních akcích a knižních událostech.

? Co z toho tě baví nejvíc?

Určitě dabing.

? Dabingu se věnuješ od mala. Jak ses k němu dostala?

Dělám dabing už od devíti let a dostala jsem se k tomu díky tátovi. Pracuje jako zvukař ve studiu u dabingu a jednou nás tam se sestrou přivedl, vyzkoušeli nás a od té doby obě dabujeme. Bavilo mě to, už když jsem byla malá, a ta láska se každý rok zvyšuje a zvyšuje. Někdy to bylo časově těžké skloubit se školou, ale pořád mě to moc bavilo. Vždycky jsem to brala hlavně jako koníček, baví mě mluvit do mikrofonu, hrát role, je to strašně zajímavá práce. Můžeš být každý den nebo každou hodinu někým jiným. Jednu hodinu jsem princezna, druhou vražedkyně a třetí třeba mluvící kámen.

? Musíš i dnes nějak trénovat?

Dnes už ne. Zpočátku jsem musela najít praxi. Naučit se soustředit na hodně věcí najednou, na obrazovku, na originál i text, ale teď už je to pro mě automatické. Sednu si za mikrofon a mluvím. Nemusela jsem chodit ani na žádné hlasové cvičení, hodili nás do vody a všechno jsme se naučili za pochodu.

? Mimo jiné jsi dabovala třeba malou Annu v animovaném filmu Ledové království. Ten film je fenomén, poznávají tě lidé po hlase?

Stává se to. Dětem je to potřeba většinou říct, dost často nechápou, že nemluví skutečně pohádková postava. Ale dospělí mi občas říkají, že mám povědomý hlas a jestli mě nemohli někde slyšet.

? Která postava se ti dabovala nejlépe a která je ti nejbližší?

Moje nejoblíbenější postava je princezna Sofie První ze stejnojmenného seriálu pro děti. Je to moje nejoblíbenější role, protože jsem si u ní mohla společně s dabingem i zazpívat,

což mě vždycky těší. Tuhle roli děti hodně poznávají, protože ten pořad běžel třeba i na Děčku. Když řeknu Sofie První, tak často slyším od lidí, že na ní vyrůstali a že jsem byla součástí jejich dětství.

? Je nějaká role, kterou by sis přála nadabovat?

Sen každého dabéra je dabovat Simpsonovy, to bych moc chtěla, ale to je taková uzavřená komunita dabérů a mnoho nových lidí se do ní nedostane. Postavy jsou pořád stejné, nové se příliš neobjevují.

? Český dabing byl vždycky na hodně vysoké úrovni. Jak je to podle tebe dnes?

Myslím, že je u nás skvělá tradice dabingu, pořád se uchovává. Jednu dobu jsme byli opravdu na špici Evropy a byla by hrozná škoda tuhle dlouholetou tradici zastavit. Je pravda, že díky originálnímu znění se třeba děti rychleji a lépe naučí anglicky, na druhou stranu – i vzhledem k minulosti Česka – spoustu lidí anglicky neumí a pro ně je to důležité. Čistě z osobního hlediska, já se na dabing dívám ráda, líbí se mi, ale vidím za ním lidi (dabéry), a ne postavy a to mi potom trochu kazí dojem.

Když jsem začínala, chodili jsme do studia ještě po dvojicích nebo trojicích, ale pak už jsem chodila jenom sama. Chtěla bych zažít dabování ve skupinách, jako bývalo dřív. Určitě to mělo něco do sebe, dost často se stává, že odpovídám někomu, kdo ještě není nadabovaný, a moje reakce proto není úplně přirozená. Ale nestíhali bychom, jenom než by se našel čas pro všechny, dabování by se protáhlo třeba na několik dní. Teď je tam člověk sám za sebe, je to rychlejší a stihne se toho víc.

? Jak vypadá tvůj den ve studiu?

Nejdřív se mi ozve někdo z produkce, že pro mě má roli. Může to být na deset minut nebo na několik dní. Dlouho trvají například kinodabingy, ty se dělají velmi důkladně. Pohádky a Disney věci se dělají velmi dlouho, protože na plátně je všechno vidět a slyšet. Potom přijdu do studia. Je jich po Praze víc, takže musím i plánovat čas, abych stíhala přejezdy. Z devadesáti procent většinou nevím, co budu dabovat, je mi to řečeno, jenom když je to něco velkého. Ve studiu mám stolek, sluchátka, obrazovku a čtecí zařízení. V dnešní době už moc nejsou tištěné scénáře. Na mně už je potom jen čistá replika, poslouchat originál, dávat si pozor, kdy postava začíná, a co nejvěrněji ji napodobit. Důležité je, aby seděla i délka. Ve zkratce sedím ve studiu a snažím se hrát něco, co vidím na obraze.

? Je něco, s čím jsi měla problém?

Hrozně těžké je třeba nadabovat postavu, která koktá. Nebo u zpěvu se někdy stane, že postava rapuje, a to neumím. Tohle jsou asi moje problémové věci, ale jinak mám ráda výzvy a baví mě zkoušet. Třeba když jsem dabovala psa a učila se štekat. (smích)

? Jak velké téma je v oblasti dabingu AI?

Velké. Bojíme se všichni, doufám, že se neblíží úplný konec dabingu, ale velká změna asi ano. Samozřejmě nechceme, aby nám brali hlasy a používali je všude možně. Myslím si, že umělá inteligence bude fungovat na dabing reklam a dokumentů, ale kdyby nastoupila i do pohádek a filmů a vzala jen hlas, tak by se vytratila přirozená chybovost nebo emoční zaváhání, zaseknutí – a to všechno je hrozně důležité. Doufám, že u hraných věcí a pohádek zůstane skutečný dabing, protože ten umělá inteligence není schopná napodobit.

? Tvůj další svět je svět knih, na instagramu máš profil Klářiiny knihy. Jaký je jeho obsah?

Rozšiřuji svoji lásku ke knihám mezi ostatní. Je to můj safe space, prostor, kde mám spoustu lidí, kteří také rádi čtou. Zaměřuji se hodně na českou a světovou beletrii, ale zároveň je to i svědectví, jak jsem vyrůstala – svůj profil mám už 12 let a je to taková moje vzpomínková schránka. Už se nezaměřuji pouze na knížky, ale i na filmy nebo osobní život. Knížky jsou ale pořád na prvním místě.

? Knihkupectví, nebo knihovny?

Určitě knihkupectví. Potřebuju mít knížky doma a taky nejsem schopná je chodit do knihovny vracet.

? Co si myslíš o frázi, kterou často čtenáři slýchají: Závidím ten luxus, já na čtení nemám čas...

Určitě je potřeba dobrý time management (smích), a když člověk chce, tak to jde. Samozřejmě už nečtu tolik jako dřív, ale pokud to člověka baví, tak si vždycky čas najde, třeba i jenom deset minut večer v posteli se počítá.

? Je pro tebe obtížné říct o knize/autorovi, že je špatná/špatný?

Těžké to není, ale jsem hrozně vybíravá. Velmi pečlivě si vybírám, aby se mi knížka opravdu líbila. Může se zdát, že

všechny knížky doporučuji, ale stojí za tím dlouhý proces vybírání, protože už vím, co se mi líbí a co mi sedí. Vždycky mi musí sednout téma.

? Je těžké ti vybrat knihu?

Rozhodně. Knížky mi kupují jen kamarádi ze žurnalistiky, ale to je tím, že máme podobný vkus a je šance, že se trefí.

? Co si myslíš o povinné četbě na školách?

To je velké téma. Mně samotné hrozně nesesdla, miluji knížky a čtení od mala, ale povinná četba pro mě byla utrpení. Nejsem si jistá, jak je to teď, ale my měli nejnovější knihu z roku 2000, což je škoda, protože doba se posouvá a měly by se zařazovat i novější knihy. Určitě musí mít žáci nějaký všeobecný přehled, ale některé knihy se dneska už nedají moc číst a myslím si, že to člověka jenom odradí. Pro spoustu lidí je povinná četba vstup do knižního světa, a jakmile je odradí, tak se pak těžko vrací zpátky. Stejně jako se doba reflektuje v dalších odvětvích, měla by se reflektovat i tady. Byla bych moc ráda, kdyby se výběr proměnil. Děti by potom mohly povídat o tom, co je reálně baví.

? Jakou metodou by se podle tebe dal v dětech vzbudit zájem o četbu?

Podle mojí zkušenosti by zájem o čtení měli probudit rodiče, ale nenásilným způsobem. Máma nám předčítala, když jsme se sestrou byly malé, pořád nám podstrkovala nějaké knížky a my se do nich postupně zamilovaly. Každý by si cestu ale měl najít sám. U dětí je to složitější, ale je fajn se s nimi o knihách bavit a nechat je si vybrat, i kdyby to podle rodičů nebyla zrovna přínosná literatura. Školy by měly být otevřené změně, zařadit něco nového do výukového plánu, zvát na besedy autory. Jsme v digitální době, takže určitě i nějaké interaktivní prezentace. Způsobů je strašně moc. Zároveň myslím, že na spoustě škol už je to na úplně jiné úrovni, jen se to bohužel nepovede všude.

? Kdy ses mohla setkat s nějakým svým oblíbeným autorem nebo autorkou...

Nejradši bych se setkala s autorkou, která se jmenuje Hanya Yanagihara. Napsala *Malý život*. Je to moje úplně nejoblíbenější knížka – čistá deprese, obrovský smutek na asi sedmi stech stránkách, ale zapůsobila na mě způsobem, jakým na mě už žádná knížka, myslím si, nezapůsobí. Probudila ve mně všechny emoce najednou, musela jsem ji zavírat a pobřečet si. Neuvěřitelný čtenářský zážitek. Autorce jsem psala,

že jedu do New Yorku a že bych se s ní hrozně chtěla setkat, třeba si nechat tu knížku jenom podepsat. Je ale velmi nedostupná a známá tím, že se nerada stýká s lidmi. Kdyby se to ale povedlo a jednou bych se s ní setkala, asi bych se jí na nic neptala, jen bych jí hrozně poděkovala a řekla jí, co všechno pro mě ta kniha znamená.

? Mimo jiné píšeš povídky, loni ti jedna vyšla. Mohla bys ji představit?

Dokonce už mi vyšly dvě povídky. Velmi důležitá je pro mě ale ta první. Sborník, ve kterém vyšla, měl zastřešující téma škola. Ráda se při psaní zaměřuji na určité druhy lásky, nejen partnerské, ale i přátelské nebo rodinné. Povídka je o přátelství, lásce, porozumění – příběh, kde ukazuji i kousek sebe, ale primárně je to o tom, když se pozapomene, že existuje i jiný druh lásky, než je milostná. Druhá povídka měla téma Vánoce a v té jsem zvolila lásku rodinnou a dopisování si s člověkem, který hlavní postavě otevře oči. Psaní mě vždycky bavilo a jednou bych chtěla napsat i něco delšího.

? Nepřemýšlela jsi někdy, že napíšeš knihu?

Ano, chtěla bych ji napsat. Zatím mám pár námětů a témat, ze kterých bych se chtěla vypsát, ale je to běh na dlouhou trať. Máím vymyšlený děj příběhu a vím, co bude hlavní téma, ale jsem na úplném začátku a nevím, kde na to najít čas.

? Ve svém podcastu vedle knih mluvíš i o filmech a seriálech. Na co se aktuálně díváš?

Jsem velká milovnice filmových muzikálů a nedávno běžel v kinech muzikál Wicked (Čarodějka) a ten se mi velmi líbil. Muzikál s velkým M, krásná hudba, krásně zpracované a nádherně zazpívané. Ze seriálů bych vyzdvihla tři typy, první se jmenuje Sobík a je o stand-up komikovi, který natočil seriál o tom, co se mu skutečně přihodilo – sledovala ho jedna žena. Hrozně ho obdivuji za to, že šel s kůží na trh a vyprávěl o traumatické situaci, která se mu stala. Potom seriál Ripley, mysteriózní děj v nádherném prostředí Itálie. Obecně bych doporučila seriál The Bear – mě osobně vůbec nezajímá fine dining nebo prostředí restaurací, ale tohle je tak strašně dobře natočené a zahrané, že jsem z toho byla nadšená.

? Prozradíš nějaké tipy, co si přečíst?

Napadá mě třeba kniha *Poslední léto* od Doroty Ambrožové, je to příběh, se kterým se spoustu lidí dokáže ztotožnit, a hrozně dobře se mi četla. Líbilo se mi, že je tam realisticky

vystižená mluva mladých lidí. Velmi se mi líbila i *Flora* od Jonáše Zbořila. Jedná se o jeho prozaický debut (primárně je básník) a je to na pomezí sci-fi a fantastiky. Jonáše Zbořila mám ráda a byla jsem zvědavá, jak napíše básník prózu. Je tam hodně zajímavých básnických obrátů, a ačkoli nejsem úplně fanoušek sci-fi, moc se mi to líbilo.

? Jsi taky webeditorka Radia Wave. V čem tahle práce spočívá?

Starám se o web Radia Wave. Vychází na něm primárně podcasty a naším úkolem je nahrávat články, zvuky podcastů, fotit hosty. Děláme spoustu různých doplňků, aby ten web vypadal tak, jako vypadá.

? Studovala jsi žurnalistiku. Čím chceš být, až vyrosteš?

Baví mě média, chtěla bych zůstat u novinářiny. Vždycky jsem si myslela, že chci dělat ve zpravodajství, ale postupem času mi došlo, že mi spíš sedí publicistika. Nemuset sledovat, co se děje každou minutu, ale být v klidu a věnovat se kulturním věcem. Nejvíc mě baví moderování a u toho bych chtěla zůstat.

? Co ráda děláš ve svém volném čase?

Čtu, chodím do kina, velmi ráda běhám a cestuji.

? Cestuješ na vlastní pěst, šla jsi třeba i poutí Camino de Santiago. Co tě k tomu vedlo?

Po maturitě jsem si stanovila cíl, ke kterému budu směřovat, než dodělám vysokou školu, abych těch pět let nějak přežila. (*smích*) Camino de Santiago mi připadalo jako skvělá volba a opravdu se ukázalo, že byla. Byla jsem v životní fázi, kdy jsem potřebovala jen chodit a přemýšlet. V mém životě proběhly různé pracovní i osobní změny a potřebovala jsem vypadnout – chodit v přírodě a dívat se na krásný oceán.

? Stalo se na cestách někdy něco, na co nerada vzpomínáš?

Naštěstí ne, hodně jsem se bála, že se ztratím nebo že se mi něco stane, potkám nepříjemné lidi. Ale opravdu ne, od začátku do konce jsem byla jenom nadšená. Chodím ráda do extrémů, chodila jsem třeba čtyřicet kilometrů denně a poměrně rychle. Bylo to samozřejmě ale i hodně náročné, dost často jsem tam brečela, na té cestě člověku vyvstanou i takové myšlenky, o kterých ani neví, že je měl. Ale přesně to jsem potřebovala, vyřešit si všechny myšlenky sama v sobě.

? Doporučila bys ostatním vydat se na podobnou cestu?

Určitě, doporučuji cestu úplně všem – zejména těm, kdo mají nějakou krizi. Nejsem žádný ezoterický člověk, ale ta cesta má v sobě nějakou magii. Nejde to úplně popsat slovy, člověk to musí zažít, aby zjistil, co se v něm probudilo a jak se na cestě cítil. Během první cesty jsem věděla, že určitě půjdu znovu, ráda bych šla i nějakou delší trasu, ale bohužel na to mám vždycky jen omezenou dobu a nerada bych kvůli tomu přišla o pracovní příležitosti. Určitě bych ale někdy chtěla projít Duhové hory na Islandu.

? Chodíš ráda i po Česku?

Ano, ale to musím chodit s někým, protože v našich horách bych se určitě sama ztratila. Camino je bezvadně značené, tam se ztratit nedá.

? Máš nějaké plány na tenhle rok?

Zdokonalit se v moderování, doufám, že pohnu s tím psaním, a určitě cestování. Nedávám si žádné pevné cíle, protože většina věcí se mi v životě většinou stala náhodou. Ráda říkám ano na nejrůznější výzvy, tak se spíš nechám překvapit, co mě potká letos.

Rozhovor vedla Nikola Jahnová.

Musíme se učit z porážek a vzít si je k srdci, říká Ekonomický Ámos

„Látku umí vysvětlit velmi jednoduše a pochopitelně. Motivuje své žáky k nejlepším výsledkům, neshazuje je, když se jim něco nepovede.“ Tak podle studentů učí Jaromír Tomčík z prostějovské Střední odborné školy podnikání a obchodu, který uspěl v konkurenci více než dvou set nominovaných a jako jeden ze tří laureátů získal titul Ekonomický Ámos. Odborná porota v soutěži, kterou pořádá Institut ekonomického vzdělávání (INEV), již potřetí vybírala pedagogy, kteří významně přispívají k rozvoji finanční gramotnosti. Zajímalo nás, jak inovativní výuka oceněného učitele ekonomických předmětů vypadá v praxi.

? Laureátů cen se tradičně ptáme, jak vnímali svou účast v soutěži a výhru. Co pro vás znamenala?

Úspěch pro mě byl už to, že jsem se dostal mezi deset nejlepších, z nichž vybírala odborná porota. Bylo to milé překvapení. Jsem rád, že práce, která je pro mě i koníčkem, nepřišla vniveč.

? Ocenění Ekonomický Ámos získávají učitelé, kteří do výuky zapojují inovativní metody. Čím je vaše výuka výjimečná?

Důležitá je pro mě realita a praxe, stejně jako zásady a principy Komenského, na které se někdy zapomíná – postupovat

od jednoduššího ke složitějšímu a ukazovat vše na příkladech, které žáci znají. Chtěl bych, aby si všechny pojmy, principy a poučky dokázali vybavit na svých vlastních zážitcích. Díky tomu, že je pochopí na sobě samých, je pak mohou uplatňovat nejen v hodinách ekonomie, ale třeba i v podnikové sféře.

? Dal byste mi konkrétnější příklad, jak studentům vysvětlíte složitý koncept?

Neplatí to sice stoprocentně, ale vždycky říkám, že celá ekonomie se dá vysvětlit na jedné židli. Někdy se už studenti smějí, že zase židle. Ale ano, mnoho věcí od hospodářského procesu přes výrobu, práci, přerozdělování a směnu až po spotřebu lze vysvětlit na židli.

? Jak jsou na tom děti s finanční gramotností, když přicházejí na vaši školu?

Není to špatné, i když asi to souvisí i s tím, kdo k nám chodí. Mnoho žáků je z podnikatelských rodin, kde se finance řeší nejspíš jinak než v rodinách ze sociálního okraje.

? Víím, že ve vašich hodinách žáci mimo jiné zpracovávají podnikatelské záměry, pracují projektově. Jak je motivujete k aktivnímu zapojení?

Podobně jako všude jinde jsou u nás žáci, kteří se snaží míň, a takoví, kteří se snaží víc. Mám ale dojem, že v dnešní době už výuku, která vyžaduje kooperaci a práci ve skupině, sami chtějí. Už to není jako za nás, kdy učitel přednášel před katedrou, my jsme si psali a nebylo žádoucí, abychom mluvili. Někteří učitelé si stěžují, že se žáci baví, že mají neustále nějaký problém. Ale vždyť my to po nich chceme – aby byli odvážní, sebevědomí. A oni jsou. My jsme to měli jinak. Báli jsme se ozvat, zeptat se a v leccems teď oproti mladé generaci pokulháváme.

Snažím se, aby si studenti věci mohli nejen teoreticky představit, ale i prakticky vyzkoušet. Nechci po nich jen tvrdá data, která jsou pro ně neuchopitelná, ale aby si vše dokázali představit na tom, co je zajímavé. Když dělají podnikatelské záměry, mají hranice, ale je na nich, jestli budou dělat hotel pro kočky, kasino, nebo doučování. Když je práce baví, bude se jim dělat snáz. A stejně tak mně.

? V čem spočívá při tvorbě projektů vaše role?

Poskytuji vedení, mentoring, všechno musím zkoordinovat. Žáci hodně spolupracují mezi sebou. Snažím se je podpořit v tom, že kritika je dobrá věc, když je konstruktivní. Trénuji formulaci vlastního názoru a přijetí cizího. Vysvětluji jim, že není tolik podstatné, jestli budou mít z písemky jedničku, dvojku, nebo trojku, ale co si z ní odnesou. Je za mě důležité poznat i neúspěch.

? Máte oblíbené téma, které vás baví učit? Nebo takové, které naopak vyučujete nerad?

Některá témata mě nebaví proto, že se v praxi tolik nevyužívají. Naopak mě velmi baví makroekonomické otázky. Hodně mi pomáhá, že se do školy snažím dostávat odborníky z praxe, kteří mi do výuky „fušují“ – a jsem za to rád. Říkají aktuální věci. Pro žáky je také dobré vidět a slyšet někoho, kdo má milionové obraty a přijde něco nabídnout mladší generaci. Chodí k nám ale i mladí podnikatelé, třeba ještě na výšce. Jsou studentům blíž a motivují je. Odborníci navíc sdílejí i to, co se jim nepovedlo. To je taky důležité – vědět, že se úspěch nemusí rodit lehce. Že jsou překážky. Že je mnohdy potřeba i nezdar, aby se člověk mohl posunout dál.

? Napadá vás nějaká problematika, které byste ve výuce finanční gramotnosti přál větší prostor?

Například investice. Ty jsou v dnešní době velmi důležité, stačí se podívat, co se dělo v souvislosti s covidem, s válkou, s energiemi. Když něco máme, musíme dávat pozor, aby nám to nespokla inflace nebo konzumní život. Musíme se zamýšlet, jak peníze investovat. Stát už se o nás nepostará tolik jako dřív. S penězi příliš neumíme nakládat, nebylo to ani nutné, když inflace byla nízká a k zajištění budoucnosti často stačilo stavební spoření. Je potřeba vědět, že existují i investiční produkty, kde můžeme vydělat víc.

Se žáky zkoušíme demoverze aplikací, díky kterým si mohou vyzkoušet investice na burze. Zaregistrujete se a dostanete virtuálních 200 tisíc korun. Máte měsíc na to, abyste je rozmnožili nebo o ně přišli. Obchodujete stejně jako na reálné burze, která je v čase. Můžete si koupit akcie, indexy, měny, komodity. Studenti vidí, jak peníze mohou vydělávat a jak se mění jejich hodnota. Vše si propojíme s teorií a sledujeme, že nám částka podle toho, jak funguje nabídka a poptávka na trhu, skáče. Během 20 minut můžeme přijít o 70 tisíc třeba jen kvůli tomu, že se objeví zpráva některé národní banky o vysoké inflaci – anebo naopak. Učíme se tak, jakým způsobem fungují finanční trhy.

? Kde sbíráte inspiraci do výuky?

Mými obory jsou mezinárodní obchod a vztahy, ekonomie, politika, tedy obory, v nichž se neustále něco děje. Jak už jsem říkal, je pro mě důležité nevykládat jen praktické věci, ale i ty aktuální. A na nich ukazovat teorii. Posloužit k tomu může třeba článek z médií, o kterém se studenty diskutujeme.

? Takže aktuální dění používáte k tomu, abyste žákům přiblížil abstraktní koncepty.

Ano. Je to mnohem lepší než poučka, že například HDP je souhrn statků a služeb... Jasně, tu se studenti musí taky naučit. Ale napřed je důležité problematiku pochopit. Když dokážou popsat koncept vlastními slovy, je to jednodušší pro studenty i pro mě – snadněji pak mohou vysvětlovat navazující učivo. Čtu, snažím se vzdělávat, nechci vykládat 20 let staré věci, ale ty, které mohou vidět na sítích nebo v médiích.

? Mezi velice aktuální témata patří problematika využívání umělé inteligence. Jak s ní ve svých hodinách zacházíte vy?

Zohledňovat AI je nutnost. Studentům je bližší umělou inteligenci mít než nemít. Pokud se s ní nenaučí pracovat, konkurence je převálcuje. A někteří si to už uvědomují, zvláště

ti starší. Až odtud odejdou, budou mít všichni stejný papír, stejné vysvědčení. Důležité bude, co mají v hlavě, jaké mají dovednosti. AI je jedna z věcí, které budou potřebovat. I když je to pochopitelně dobrý sluha, zlý pán.

Studenti AI často využívají k vyhledávání informací. Většina dnes už nepoužívá vyhledávač, ale zadává dotazy ve větách přímo umělé inteligenci. Ale přišli jsme na to, že často vyhledávají nesmysly. Nástroje, které používáme, stále nejsou dokonalé, minimálně ne v češtině.

?) To by možná mohla být dobrá příležitost trénovat kritické myšlení a hodnotit zdroje...

Ano. Uvedu příklad: Zabývali jsme se deficitem státního rozpočtu. Chatbot informace o něm vyhledal z oficiálních zdrojů – z MF ČR, z národní banky. Ale studenti s výsledky neumějí pracovat, mnohdy nepřemýšlejí a rovnou řeknou odpověď. Začnou tvrdit, že je to přece oficiální zdroj, ale nedočkou, že se jedná jen o návrh.

?) Asi se shodneme, že věnovat se finanční gramotnosti je nezbytné. Jak ji ale zařadit v dostatečné míře i ve školách, kde na ekonomická témata není tolik času jako u vás?

Je podle mě důležité, aby výuka finanční gramotnosti nebyla izolovaná. Tak jako se propojuje u mě v ekonomii prvák se druhákem, třetákem i čtvrtákem, tak jednotlivé předměty souvisí spolu. Nemůžeme mít klapky na očích a dívat se úzkoprofilově. Finanční záležitosti se mohou učit i v matematice, v ZSV nebo v dějepise.

?) Máte ve škole nastavený systém mezipředmětové spolupráce?

Jsme malá škola rodinného typu, takže se všichni znají. Hodně učitelů díky tomu také neučí pouze jeden předmět. O spolupráci se můžeme bavit v předmětových komisích a vedení je tomu nakloněno. Podobně jako třeba zmiňovanému zvaní odborníků z praxe nebo naopak různým exkurzím.

Máme výbornou koordinátorku programu Erasmus+, se kterou mohu s kolegou spolupracovat v projektech zaměřených na zahraniční výjezdy. Mně se pak podařilo vyhrát grant na projekt Jean Monnet. Loni jsme se žáky cestovali po evropských městech a institucích, dohodl jsem i schůzku s tehdejší místopředsedkyní Evropské komise paní Jourovou přímo v sídle v Bruselu. Tím, že se účastníme těchto mobilit nebo exkurzí, vidíme, jak to funguje jinde, v cizích školách. Můžeme si vzít to dobré a poznat špatné a dát to do českého prostředí.

?) Vedle ekonomicky zaměřených předmětů učíte i tělocvik. Jak vypadají vaše hodiny tam?

Tak jako chci, aby studenty bavila ekonomie a mezinárodní vztahy, tak chci, aby je bavil tělocvik. Aby je bavil, aby se zpotili a vše probíhalo formou her. Zase to souvisí i s myšlenkou, že k výhře se dostanou prohrou. Musíme se učit z porážek a vzít si je k srdci, ať už v tělocviku, nebo jinde. Sám si se studenty taky rád zahraju. Vidí, že jim nejsem tak vzdálený. Mám hranice, možná i přirozenou autoritu, ale je snad vidět, že nejsem ras za katedrou. Tak by to mělo fungovat i v teoretických předmětech.

?) Co vás ještě čeká do konce školního roku?

Mám naplánované přednášky a workshopy, mj. s Univerzitou Palackého na téma *Instagramová mládež, ekonomika a politika*. A pak soutěže – ty jsou taky důležité a mohou zvidavým a šikovným studentům pomoci v rozletu. Čeká nás EuropaSecura nebo Středoškolská odborná činnost. Výzev je před námi ještě dost a těším se na úspěchy našich žáků.

PaedDr. Jaromír Tomčík pochází z Přerova. Vystudoval učitelství tělesné výchovy a aplikovaná ekonomická studia. Svou kariérní dráhu začal na projektech Univerzity Palackého v Olomouci, odkud se přesunul do středoškolského vzdělávání. Posledních sedm let působí na Střední odborné škole podnikání a obchodu v Prostějově. Spolupracuje s Moravskou vysokou školou Olomouc a Inovačním centrem Olomouckého kraje. Má rád fotbal, historii, četbu a cestování.

Rozhovor vedla Blanka Kamenská.

Školní televize Slezského gymnázia – praktické dovednosti zábavnou formou a se skvělou partou

HANA POLÁŠKOVÁ, KAMILA TKÁČOVÁ

Stejně jako u mnoha jiných projektů školy stála na počátku studentská iniciativa. V roce 2013 se skupina žáků Slezského gymnázia v Opavě začala scházet pod vedením Mgr. Kamily Tkáčové. Šéfredaktorem se stal Pavel Witassek a žáci si dali za cíl tvořit smysluplný audiovizuální obsah zpracovaný na vysoké úrovni. První ostruhy získávali prostřednictvím reportáží o chodu školy, brzy se však spektrum jejich činnosti značně rozšířilo.

Záhy začala spolupráce se Slezskou univerzitou, což přineslo i benefit odborného vedení, jehož se ujal absolvent Slezského gymnázia Mgr. Martin Petrásek, který pracuje pro Fyzikální ústav Filozoficko-přírodovědecké fakulty SLU v Opavě. Následovalo systematické proškolení studentského televizního týmu – bylo potřeba zvládnout jak technickou stránku pořízení záznamu, tak jemné cizelování při jeho editaci. Jednou z nejpřínosnějších byla v tomto směru spolupráce s Terezou Krumpholzovou, která jakožto bývalá studentka Slezského gymnázia zprostředkovala školení týmu přímo v prostorách České televize, v níž působí jako moderátorka. Další cenné zkušenosti nasbírali žáci díky spolupráci s Martinem Lyskem (LYSEK Media), který pracuje jako profesionální kameraman a natáčí např. pro moravskoslezskou regionální televizi Polar.

K úspěchu vedla i možnost pořídit kvalitní technické zabezpečení. Finančně se vše podařilo zvládnout zejména díky grantům, o které úspěšně žádali členové TV SGO. Jednalo se o granty města Opavy a firmy Hyundai. Další sponzoring poskytl firma Megapixel, s. r. o. Je však nezbytné vyzdvihnout i sponzorský dar šéfredaktora Pavla Witasška, který daroval škole 80 000 Kč na pořízení prvních kamer. Pavel – tehdy

ještě student gymnázia – peníze vydělal na brigádách ve svém osobním volnu a jeho přístup dobře ilustruje zápal, s nímž on a jeho spolužáci školní televizi zakládali. Ředitelka školy také požádala o živnostenské oprávnění k doplňkové činnosti. Z výdělku se hradí nákup další techniky. Díky tomuto finančnímu kanálu je možné i honorovat nejzdatnější členy týmu, s nimiž je uzavřena dohoda o provedení práce. Žáci tak získávají zkušenosti z reálného světa práce a zlepšují svou finanční gramotnost. Výborným příkladem je absolvent Slezského gymnázia Ondřej Kovalčík. Skrze práci v TV SGO se vypracoval do té míry, že nyní tvoří video obsah ze zápasů Kooperativa NBL a české basketbalové reprezentace.

V současné době je přímo v budově Slezského gymnázia technicky plně vybavené studio. Aktuálně si tak žáci mohou vyzkoušet práci na různých pozicích – od kameramana, fotografa či střiháče videa až po moderátora a editora rozhovorů.

Mezi nejvýznamnější počiny, na nichž se TV SGO podílela, patří zejména tyto:

- Spolupráce s FC Opava. Byly pořízeny záznamy z utkání.
- Účast na propagaci myšlenek ekologicky zaměřeného projektu EMISE. Vznikla doprovodná videa vysvětlující zásady správného vytápění, která byla umístěna dokonce na stránkách ministerstva životního prostředí.
- Tvorba materiálů pro potřeby města Opavy. Jedním zajímavým příkladem je video „Opava z ptačí perspektivy“, které využívá vysoce kvalitní záběry opavských dominant pořízené dronem.
- Reportáže uveřejněné na různých kanálech České televize, zejména reportáže pro ČT Děčko.
- Pásmo rozhovorů s osobnostmi. O kvalitě studentské práce svědčí už to, že rozhovor pro TV SGO poskytla např. Věra Čáslavská, Václav Moravec nebo Karel „Kovy“ Kovář.

V současné době se TV SGO významně angažuje v aktivitách BK Opava, v portfoliu má nejen řadu úspěšných sportovních

PŘEDSTAVUJEME

přenosů prostřednictvím TVcom, ale i rozhovory s hráči a propagační videa klubu. Ve školním roce 2023/2024 byla zahájena spolupráce s místní pobočkou Hospodářské komory – cílem je tvorba medailonků firem pro potřeby Veletrhu povolání, určeného žákům 9. tříd ZŠ. Veletrh povolání pak členové týmu TV SGO i moderují.

Nedílnou součástí práce TV SGO je i etický kodex – velký důraz je kladen na přípravu a práci s ověřenými fakty, součástí jsou konzultace s odborníky z různých odvětví. Zároveň se tým snaží vytvořit příjemnou atmosféru pro všechny aktéry

a nepodceňuje ani práci se vztahy ve vlastní realizační skupině. Žáci se tak učí i měkkým dovednostem, jako je organizace času, spolupráce, spravedlivé rozdělení úkolů a rolí, poskytování zpětné vazby a sebehodnocení. Členy spojuje nadšení pro tvorbu projektů, které obsahují přínosné informace prezentované přístupnou formou. Charakteristickým prvkem je pro TV SGO velká osobní motivace jejích členů – v medailonku projektu na webu Slezského gymnázia se totiž objevuje i tato věta: „Jsme tým, jehož cílem je posouvat své hranice a rozvíjet vlastní dovednosti.“

Závěrem dovoluť ocitovat vyjádření výše zmíněného absolventa Slezského gymnázia Ondřeje Kovalčíka, který pracoval v týmu TV SGO po celou dobu svého studia: „Práce ve školní televizi mě přivedla k velkorysému myšlení a nabídla mi ty nejlepší možnosti, jaké si jen student může přát.“

Pokud byste se rádi dozvěděli víc o školní televizi TV SGO nebo pokud byste ocenili informace o tom, co vlastně obnáší vedení takové volnočasové aktivity z hlediska garanta a učitele, můžete kontaktovat Mgr. Kamilu Tkáčovou (tkacova.kamila@sgopava.cz).

Hanka Polášková, studentka
a vedoucí projektu TV SGO

Kamila Tkáčová, garantka
projektu TV SGO

Experti do škol 2024 a 2025

JAROSLAV AMBROŽ

Projekt České společnosti ekonomické s názvem Experti do škol byl v loňském roce velmi úspěšný. V letošním roce usilujeme o podobnou úspěšnost. V projektu je zapojeno ještě více přednášejících a nabízíme více témat přednášek. Zaměřujeme se na pokrytí ve všech krajích republiky. Níže přinášíme ohlédnutí za tím, jaký loňský rok byl, a shrnutí, co nás čeká letos, co plánujeme a co máme připraveno.

Díky silnému závěru roku se uskutečnilo celkem 149 přednášek, cílem bylo přitom 120. Projekt byl realizován téměř ve všech krajích, ve 35 městech a na 63 školách. Mezi názvy přednášek patřily např. Aktuální problémy EU, Kdo to platí?, Veřejné finance přepočítané na cheeseburgery, Finanční produkty v praxi a základy investování či Měnová politika ČNB, její vliv na chování domácností a firem; z dalších témat lze zmínit aktuální dilemata měnové politiky v kontextu domácího i světového vývoje, přijetí

eura a další. Přednášející zavítali např. do Krnova, Opavy, Havířova, Letohradu či Nymburku a samozřejmě tradičně přednášeli v Praze, Brně a Ostravě. Zpětná vazba je dlouhodobě pozitivní a studenti si pochvalovali např. poutavý a aktuální přednes, zajímavý a přehledný výklad, výsledky výzkumu i praktické příklady. Oficiálním partnerem projektu je Česká národní banka. Projekt je podporován Radou vědeckých společností ČR a Nadací CERGE-EI. Mediálním partnerem projektu je časopis *Řízení školy*.

Letos projekt cílí opět vysoko a nově plánuje pokrýt všechny kraje ČR. Tým přednášejících posílil na 57 osobností a odborníků ekonomického zaměření. Mezi nové přednášky patří např. Mzdová srovnání s využitím restaurací McDonald's, Proč je tak málo žen ve vědě? nebo Peníze a jejich fungování v ekonomice.

Přednášky si střední školy mohou poptávat na <https://www.cse.cz/experti>, kde lze nalézt medailonky všech přednášejících s jejich tématy a regionální dostupností. Poptání témat funguje přes jednoduchý a krátký formulář. Na tomto webu jsou umístěny i odkazy na dotazníky pro účely zpětné vazby, které po každé přednášce vyplňuje škola i přednášející. Pokud by školám nějaké téma přeci jen v nabídce chybělo, mohou jej navrhnout.

Jaroslav Ambrož, koordinátor projektu Experti do škol

Příběhy našich sousedů na SPŠ a SOU? Proč by ne

PETR UHRÍK

Příběhy našich sousedů jsou zavedený a osvědčený vzdělávací projekt, který navazuje na aktivity archivu vzpomínek Paměť národa. Je určen pro žáky základních a středních škol a MŠMT jej doporučuje k výuce novodobých dějin, kterou propojuje s mediální výchovou a občanským vzděláváním. Tolik stručná definice tohoto projektu.

Zastoupení zapojených středních škol v celkovém počtu, tedy i se základními školami, je úměrné poměru počtu SŠ a ZŠ. V té nenápadné statistice se skrývá jedna zajímavost. Dalo by se předpokládat, že svým zaměřením bude projekt vyhovovat spíše humanitním oborům, což se odráží ve skutečnosti, že většina zapojených SŠ jsou gymnázia. Co je ale překvapivé, že to nejsou pouze gymnázia, ale i školy technicky nebo jinak zaměřené a že nejde jen o jednotlivé a pomíjivé případy. O čem to vypovídá? Svědčí to o tom, že školy, jež nemají zájem pouze o naplnění svého ŠVP, ale vnímají svou školu jako instituci mající vliv na komplexní rozvoj svých studentů, najdou v tomto projektu skvělou příležitost a v lidech, kteří se za naši neziskovou organizaci na jeho realizaci podílejí, připravené a erudované partnery.

Mým úkolem je zvyšovat povědomí o vzdělávacích aktivitách Paměti národa. Díky tomu se již několik let setkávám také s vedoucími pracovníky škol a jejich pedagogy. Proto si dovoluji tvrdit, že nabyté zkušenosti mi umožňují dojít k takovému závěru. Nicméně rád se s vámi podělím o názory některých vašich kolegů:

Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant

„Vzdělávání není jen o memorování dat a událostí, ale především o pochopení souvislostí a propojení teorie s reálným světem. Právě proto je pro naši školu důležité zapojovat se do projektu Příběhy našich sousedů, kte-

Páter Toufar

ry studentům umožňuje vidět dějiny z jiné perspektivy. Účast v projektu přináší řadu výhod nejen pro studenty, ale i pro celou školu. Díky aktivnímu sběru historických vzpomínek a jejich zpracování formou rozhovorů, reportáží či audiovizuálních materiálů se studenti dostávají do přímého kontaktu s lidmi, kteří byli svědky významných historických událostí.“

Mgr. Miroslav Kudrna, ředitel školy

Střední průmyslová škola stavební Havlíčkův Brod

„Jsme škola, která ráda přijímá výzvy, a zapojení do projektu Příběhy našich sousedů je skvělou možností. U nás ve škole nemají silné zastoupení pouze odborné předměty, ale dbáme na výuku humanitních i přírodovědných předmětů, které dokážou podpořit výuku těch odborných. Žáci získávají díky zapojení do projektu mnoho dovedností a kompetencí, které jim mohou pomoci v budoucí profesi nebo ve vzdělávání.“

Ing. Josef Charamza, ředitel školy

Vyšší odborná škola a střední průmyslová škola a střední odborná škola Varnsdorf

„Přestože jsme svým zaměřením odborná škola, domnívám se, že znalost historie kraje, ve kterém žijeme, je důležitá pro všechny. V důsledku odsunu většiny původních obyvatel tato znalost bohužel upadá v zapomnění. Příběhy našich sousedů jsou příležitostí pro mladou generaci najít ztracenou minulost a vybudovat si pouto ke kraji, ve kterém žije.“

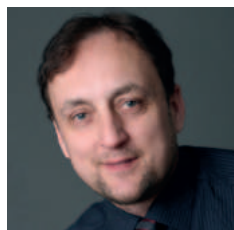
Ing. Bc. Petr Kotulič, ředitel školy

Na závěr bych rád uvedl jeden konkrétní příběh. Studenti České zemědělské akademie v Humpolci se pod vedením našeho koordinátora stali na pět měsíců historickými badateli a novináři. Prostřednictvím pamětnice paní Jaroslavy Davidové se seznámili s neblahým osudem kněze Josefa Toufara, který ji učil a byl jejím vzorem. Díky tomuto setkání a čerpání informací z dalších zdrojů si mohli vytvořit vlastní názor na tzv. číhoštský zázrak a zrůdnost praktik tehdejší Státní bezpečnosti.

Tým z České zemědělské akademie v Humpolci na workshopu v Praze

Těším se, že v příštím školním roce se v projektu Příběhy našich sousedů potkám třeba i s těmi z vás, které tento článek zaujal.

Petr Uhrík, vedoucí rozvoje Vzdělávání Paměti národa

Studentské spisovatele posoudí i držitelka Magnesie Litery

KATEŘINA SURMANOVÁ

Středoškolská literární soutěž Max&Franz vyhláší druhý ročník, první v počtu zájemců předčil očekávání.

Jedna z moudrých vět, které po sobě zanechal Franz Kafka, zní: „Neztrácej čas hledáním překážky, možná že žádná není.“ Citát si vetkla do motta literární soutěže pro středoškoláky Max&Franz, která odstartuje druhý ročník. Do klání se v pilotním výkopu přihlásilo úctyhodných 108 účastníků. Ze všech částí země, z různých typů škol a s úžasnou fantazií.

Loni čelili soutěžící výzvě v podobě povídky, kam museli začlenit scénu, v níž se ve vrstech zjeví černý pes. Finalisté psali romaneto, které museli stavět na klíčových slovech od porotců, což byla *mlha*, *jazz* a *proměna*. V prvním kole pravidla vyžadují text o rozsahu 4500 až 5000 znaků, v kole druhém 6500 až 7000 znaků.

Zadání pro první kolo druhého ročníku se odhalí na webu soutěže www.maxafranz.cz v symbolické datum: 1. června, na Den dětí. Protože co víc dětem dát než šanci a příležitost, aby byly tím, čím být chtějí a mohou? Do konce září pak poběží lhůta, během níž se mohou zájemci pomocí webového formuláře hlásit a odevzdávat svoje práce. Z nich opět garantka soutěže, spisovatelka Kateřina Surmanová, vybere šest, které nejlépe a nejoriginálněji vyhoví předepsaným požadavkům, formálním, obsahovým i kreativním.

Porota, jež vybere ze šesti postupujících vítěze, už je potvrzená: spisovatelka a laureátka Magnesie Litery Anna Bolavá, knižní influencer a PR manažer Studijní a vědecké knihovny Plzeňského kraje Milan Říský a šéfredaktor české beletrie vydavatelství Euromedia Vojtěch Staněk. Je výsadou výherce z minulého ročníku, že se stává čtvrtým členem poroty. Tentokrát se role ujme Karolína Pelíšková, studentka z pořádajícího Gymnázia mezinárodních a veřejných vztahů Praha. V bodování anonymizovaných prací vybojovala jednomyslné prvenství, druhé místo získal Jakub Vinš ze střední průmyslové školy technické Jablonec nad Nisou a třetí Antonín Drlík z PORG Praha.

Reprezentant plzeňské knihovny v letošní porotě neusedá náhodou, ztělesňuje záměr projektu jít v každém ročníku naproti mladým talentům v jiném koutu republiky. Loni se slavnostní vyhlášení konalo v Praze a v Praze se také musela odehrávat soutěžní povídka, letos štafetu přebírá Plzeňský kraj. Jde o doslovné i symbolické gesto, jímž pořadatelé soutěže

Max&Franz vyjadřují, že jim na líhnoucích se spisovatelích záleží a že jim nabízejí vstupenku mezi zavedenější kolegy, s nimiž se mohou seznámit, radit a od nichž se mohou učit.

V úzkém provázání „velkého“ světa knih a líhně talentů je projekt unikátní, stejně jako v míře zpětné vazby a podpory, které každý účastník obdrží (pokud dodrží předepsaný rozsah; odchylka od povinných znaků vede k vyloučení bez posouzení). Každému se dostane shrnutí, v čem spočívají jeho silné stránky, jaké dovednosti si zaslouží další trénink a jaké postupy mohou pomoci, aby se diamant brousil. K tomu vítězům pomůže i elektronika, aby měli na čem psát a číst. Pro prvního umístěného je to MacBook, pro druhého tablet s klávesnicí, třetímu náleží čtečka.

Sto osm bylo skvělé číslo na začátek. Pojdme ho pokořit a společně ukázat, že to byla jenom vlnka v oceánu plném mladých lidí, kteří nemají strach, zato nadání mají na rozdávání.

Fotografie: Veronika Rose

Kateřina Surmanová,
spisovatelka a garantka soutěže

Usnadnění skupinové diskuse aneb Dialog místo přetlačované. Školní facilitace, 1. část

EVA RŮTOVÁ, NIKOLA KŘÍSTEK

Ředitelé, vedoucí pracovníci (a vlastně všichni pracovníci ve škole) jsou jako kouzelníci, kteří musí žonglovat s mnoha míčky různých barev, vah a velikostí najednou. Facilitace konkrétních jednání a skupinových setkání jim umožňuje předat některé míčky dočasně někomu jinému, aniž by nad nimi ztratili kontrolu. Mohou se více soustředěně věnovat řešení složitých problémů ve spolupráci s ostatními či naopak vytvořit prostor pro to, aby řešení našli sami kolegové.

Více než 10 let se specializujeme na školní mediaci, o které jsme v *Řízení školy* a sesterských časopisech zveřejnili řadu článků. Čas a zkušenosti nás ale vedou k přesvědčení, že pro řešení komplexních situací, které se ve školách řeší, je zapotřebí širší paleta nástrojů a postupů.

Základní disciplínou, která má ve školním prostředí mimořádně široké využití, je školní facilitace. V tomto krátkém článku se pokusíme představit využití a přínosy, které má facilitace pro pracovníky školy i její další aktéry.

Facilitace a facilitátor

Na úvod se sluší vymezit základní pojmy. Facilitace je způsob práce se skupinou lidí, při které má alespoň jeden člověk roli facilitátora a ostatní tuto roli respektují. Prací facilitátora je usnadnění komunikace lidem ve skupině tak, aby se mohli soustředit na řešení předmětu jednání. A v čem ono usnadnění spočívá?

Představte si, že vás čeká diskuse s týmem kolegů nad kontroverzním ustanovením školního řádu, např. pravidly pro používání mobilních telefonů. Sami máte k věci také co říct a záleží vám na tom, aby i vaše stanovisko dostalo důstojný prostor. Takových je vás teď vedle sebe 20, máte na to krátký čas a někteří kolegové umějí být hluční, rozvláční nebo zanášejí do komunikace podpásové argumenty.

Kdyby bylo v místnosti 20 robotů, asi by se došlo ke shodě docela rychle. Zatím ale ve škole pracují lidé a těm se úplně nedaří udržet racionální linku, když jim mozek musí zároveň ošetřit pocit, že jsou přehlíženi, nevyslyšeni, ohroženi, vliv časového tlaku apod.

Je proto úlevné, když někdo řekne: „Pojďme nejprve vysbírat všechny názory a varianty řešení, položit je vedle sebe

a probrat jejich klady a zápory. Já to můžu zapisovat, ať to všichni máme pořád před očima, a budu se snažit, aby každý z vás dostal prostor se vyjádřit. Zároveň budu hlídat čas, abychom měli na konci když ne shodu, tak alespoň jasnou představu o možnostech. A pak se dohodneme, jak dál...

Taková akce vám může přinést úlevu. Potřebujete ale věřit, že onen člověk vedoucí roli nezneužije k tomu, aby prosadil svou vlastní představu. Potřebujete... facilitátora.

Facilitace má několik univerzálních pravidel. Žádné z nich není dogma a praxe přináší situace, kdy jedno pravidlo soustředí s jiným. Může se např. stát, že není možné zajistit maximální prostor pro vyjádření všech účastníků, protože ono maximum znamená pro jednoho z nich 90 % veškerého času, který mají k dispozici všichni dohromady. Facilitátor proto musí živě reagovat na konkrétní situaci a rozhodovat se, který princip je důležitější pro úspěch skupinového jednání.

Nicméně základní principy se dají shrnout do následujícího výčtu. Facilitátor při své práci usiluje o

- **zaměření skupiny na společný cíl**, případně pomáhá cíl definovat nebo aktualizovat;
- **orientaci jednotlivých účastníků** v tom, **co** a proč **se** právě **děje** a co a proč se bude dít dále;
- **aktivní zapojení všech přítomných** do společného dialogu **a záznam** klíčových **sdělení**;
- **neutralitu** vůči tématu i **nestrannost** vůči zájmům účastníků.

Školní facilitace

Význam jednotlivých principů podtrhuje několik specifík školního prostředí:

1. Nesymetričnost rolí: Interakce mezi školními aktéry je zatížena skutečností, že obvykle nejde o lidi na stejné úrovni společenského či mocenského žebříčku. Častý je vztah nadřízený (člen vedení) – podřízený (učitel), zadavatel a hodnotitel (učitel) – vykonavatel a hodnocený (žák) a podobně.

2. Emocionální náročnost: Ve škole jde vždy o děti. Práce s nimi je energeticky náročná a péče o ně rovněž. Jde o skupinu, která vyžaduje zvláštní – ochranný – přístup a která zároveň dokáže klást velmi vysoké nároky na všechny okolo. Prakticky veškerá jednání probíhající ve škole jsou zatížena, přímo či nepřímo, silným emocionálním nábojem. Zároveň je jakákoliv změna (a lidé spolu vždy jednají proto, aby se něco změnilo) ve školním prostředí dost složitá, protože má mnoho souvislostí. Kombinace emocionální a kognitivní zátěže vytváří vyšší nároky na účastníky skupinových debat.

3. Výhoda domácího hřiště: Pracovníci školy se ve škole vyznají lépe než žáci nebo rodiče, vedoucí pracovníci lépe než „řadoví“ učitelé. Znájí psané i nepsané normy, vědí, na koho se obrátit, kdo má jaké kompetence a informace. Mají i pevnější společenské postavení. Pokud má být skupinové jednání partnerské, je potřeba vytvořit prostředí, kde se všichni cítí jako domácí, nikoliv jako hosté.

Školní facilitátor

Představené myšlenky naznačují, že facilitátor by se škole hodil takřka vždy, když se sejde skupina lidí a chce něco řešit. Což se v běžném školním životě děje několikrát denně. Pokud nejde např. o vyhocené jednání mezi vedením školy a větší skupinou nespokojených učitelů, kdy je vhodnější využít facilitátora „zvenku“, lze se facilitační roli ujmout také „zevnitř“. K tomu totiž obvykle stejně spontánně dochází: Někdo se jako první ujme slova, nabídne vlastní formulaci tématu, někdo jiný pak upozorní ostatní, že se blíží čas, kdy by se měli rozhodnout, atp. Pro hladký a efektivní průběh setkání je však lepší dohodnout se dopředu na tom, zda a kdo se role facilitátora ujme. Je samozřejmě skvělé, když má dotyčný či dotyčná na tuto roli průpravu.

Z výčtu je zřejmé, že facilitátor (ať už externí, či interní) potřebuje mít zejména

- komunikační dovednosti a dobrou jazykovou výbavu;
- osobnostní nastavení, které umožňuje (alespoň dočasně) odhlédnout od vlastních představ, zájmů a vztahů;

- znalost facilitačních technik a postupů (tvorba scénáře setkání, práce s nežádoucím chováním atd.);
- odvahu ujmout se exponované role a usilovat o podmínky pro její naplňování.

Jak na to? K dispozici je několik monografií v českém jazyce a volně dostupné zdroje na internetu. Existují rovněž základní školení a kompetenční kurzy facilitace i specializované vzdělávání ve školní facilitaci. A pro pracovníky škol navíc nepřeberné možnosti vyzkoušet si (v malém či větším měřítku) facilitaci jako vyučující, vedoucí pracovník nebo kolega usnadňující komunikaci ostatním při týmových jednáních.

V navazujícím článku se proto zaměříme na konkrétní situace, ve kterých je možné facilitační postupy ve škole uplatnit (od vedení porad přes školní případovou konferenci až po práci se třídou). Budeme se později zabývat i tím, kdy se vyplatí pozvat si někoho zvenčí (externí facilitátor) a kdy je výhodnější využít někoho „svého“ (interní školní facilitátor).

O autorech

„Pomáháme lidem ve škole se spolu lépe domluvit“

Rozvoji školní facilitace se věnujeme v organizaci Restorativní škola, z. s. Sami jsme facilitátory (zejména v prostředí škol a v komunální oblasti). Vyvinuli jsme vlastní metodologii školní facilitace, kterou předáváme prostřednictvím specializačních kurzů a výcviků.

Podporujeme dialog při týmových workshopech i při náročných setkáních lidí s různými rolemi (vedení, učitelé, studenti, rodiče, zřizovatelé).

Vedle školní facilitace se zabýváme rozvojem dalších restorativních nástrojů, jako je školní mediace, restorativní rozhovory, školní evaluace či školní případová setkání.

www.restorativniskola.cz / www.skolnifacilitace.cz

ZDROJE

- Bednařík, A. (2007). *Facilitace*. AISIS.
- Plamínek, J. (2012). *Vedení porad*. Grada.
- Wilkinson, M. (2011). *Tajemství facilitace*. CPress.
- www.100metod.cz
- www.skolnifacilitace.cz

Nikola Křístek, Restorativní škola, z. s., evaluátor, školní facilitátor, konzultant

Eva Růtová, Restorativní škola, z. s., ředitelka organizace, školní mediátorka, facilitátorka

ČSE opět nabídla pomoc učitelům ekonomických a finančních témat

MICHAL SKOŘEPA

Koncem loňského roku se v rámci bienální konference České společnosti ekonomické konala, jak už se stalo tradicí, sekce pro učitele a učitelky ekonomických a finančních témat na základních a středních školách.

Na programu byly tři prezentace. Prvním řečníkem byl Michal Skořepa, který se zaměřil na ukazatel zvaný hrubý domácí produkt coby souhrnný údaj zachycující stav ekonomiky. Byly prezentovány tři různé možnosti, jak se na tento ukazatel dívat (kdo si vyprodukované zboží a služby kupuje, kdo je produkuje, kdo za jejich produkci dostane zapláceno), byla zmíněna na tomto ukazateli založená definice recese a krize a zazněl i přehled hlavních faktorů, které dnes brzdí českou ekonomiku, jako je zejména navýšení cen energií, slabá poptávka v Číně, snaha Číny prodat svou produkci za nízké ceny jinde po světě a – v horizontu několika málo měsíců – a cla, o jejichž uvalení na dovozy do USA se v čase konání konference zmiňovala administrativa nově zvoleného prezidenta Donalda Trumpa.

Druhá prezentace, jejímiž autory byli manželé Komárkovi, představila aktivity ČNB v oblasti finanční a ekonomické gramotnosti s důrazem na připravené a připravované výukové prezentace. Na úvod byly připomenuty základní cíle centrální banky a také to, proč je pro centrální banku důležité mít v tomto směru vzdělané občany. Následně byly představeny tři základní pilíře finanční a ekonomické gramotnosti, a to návštěvnické centrum ČNB v Praze a expozice v Brně, výukové prezentace a další online vzdělávací aplikace a seriál regionálních setkání ČNB s učiteli, která se pravidelně organizují pro současné i ještě studující pedagogy v různých místech naší republiky.

Stěžejní část prezentace se snažila upozornit na obsahovou náplň jednotlivých výukových prezentací, které již byly připraveny (Osobní finance, Proč vznikají krize, Inflation – nakažlivý virus ekonomiky, Nemovitosti a my, Euro a my) nebo se právě připravují (ČNB a my). Učitelé byli upozorněni, že ve výuce mohou využít jak české, tak i anglické verze prezentací, které postupně autoři připravují. Všechny materiály jsou dostupné zdarma ke stažení na stránkách ČNB.

Na závěr byly vypíchnuty dvě základní situace z oblasti osobních financí, které zřejmě řeší každý z nás, a to že nám peníze chybí (Kdy se zadlužit?) nebo přebývají (Jak investovat?), a připomenuto bylo zřejmě nejdůležitější schéma nejen z oblasti financí, tedy vztah mezi výnosem, rizikem a likviditou. Na závěr bylo zdůrazněno, že výukové prezentace jsou míněny jako podklad pro učitele. Za zpětnou vazbu především právě od učitelů budou proto autoři velmi rádi (lubos.komarek@cnb.cz, zlatuse.komarkova@cnb.cz).

Jako třetí a poslední řečník v závěru sekce pohovořil o projektu Experti do škol jeho dlouholetý koordinátor Jaroslav Ambrož. Zmínil poslání a cíle projektu i konkrétní čísla, jako např. dosavadní počty přednášek, navštívených měst a škol. Zmínil témata vybraných přednášek a zpětnou vazbu škol. Také shrnul výhody a přínosy projektu pro školy a ukázal fotografie z řady přednášek.

Projekt funguje již více než 10 let. Aktuálně nabízí 57 expertů zejména z řad vysokoškolských pedagogů a finančních odborníků. Přednášky lze zdarma a jednoduše poptávat na webu projektu <https://www.cse.cz/experti>, a to již i na příští školní rok. V případě dotazů se lze obrátit na známou e-mailovou adresu vzdelavani@cse.cz.

Michal Skořepa, člen vedení ČSE
a autor knížky *Ekonomické jednohubky*

Změny v oborové soustavě: Jak se přizpůsobit novým trendům?

LENKA NÁVRATOVÁ, ZORKA HUSOVÁ

Vzdělávací systém v České republice prochází zásadní proměnou. Nová oborová soustava, která byla nedávno představena, slibuje modernizaci a zefektivnění počtu oborů vzdělávání. Tato inovace přinese nejen aktualizované rámcové vzdělávací programy, ale také nové metody výuky, které lépe vybaví absolventy kompetencemi potřebnými pro další profesní i neprofesní vzdělávání, osobní život a dlouhodobou uplatnitelnost na trhu práce. Jaké změny nás čekají a jaký dopad budou mít na budoucí generace?

Obory lyceální

V návrhu inovace oborové soustavy se objevuje vedle v současné době platných lyceí i nový obor vzdělání Lyceum.

Jedná se o nový obor vzdělání, pro který je nově koncipovaný rámcový vzdělávací program. Obor vzdělání Lyceum je zakončen maturitní zkouškou a je pro mladé lidi s širokým spektrem zájmů a koníčků, kteří se zatím nechtějí rozhodovat pro konkrétní povolání, kteří chtějí vstoupit do všeobecného vzdělávání neakademického charakteru a objevovat svět a sami sebe v souvislostech i s budoucím kariérním uplatněním. Lyceum je dobrým výchozím bodem pro vstup do terciéry a pro celoživotní učení jedince.

Nový koncept lycea má přinést jak všestrannější všeobecný vzdělávací základ (60 %), tak i oborovou orientaci, která bude ještě podpořena disponibilními hodinami všeobecného vzdělávání.

Návrh RVP byl vytvořen na podzim 2024 a MŠMT k tomuto oboru vzdělání vyhlásilo v říjnu 2024 pokusné ověřování, do kterého se úspěšně zapojilo 30 středních škol. Zapojené školy za úzké metodické podpory odborných garantů NPI ČR budou konzultovat tvorbu svých ŠVP do konce června tohoto roku tak, aby podle nich mohly v rámci pokusného ověřování zahájit výuku od září 2025. Garanti NPI ČR připravují modelový ŠVP, který může být pro zapojené školy inspirací.

Do pokusného ověřování v dalších letech mohou být zařazeny další školy na základě žádosti o zařazení do pokusného ověřování podané nejpozději k 31. srpnu školního roku předcházejícího školnímu roku, ve kterém bude realizováno přijímací řízení pro následující školní rok.

Bližší informace jsou uveřejněny na webových stránkách MŠMT.

Jaké důvody vedly k inovaci soustavy oborů?

Odborné vzdělávání je nedílnou součástí vzdělávacího systému, ve kterém se vzdělává téměř 80 % žáků středních škol. Cílem středního a vyššího odborného vzdělávání je připravit absolventa na kvalifikovaný výkon povolání a pracovních činností, příp. na jeho další vzdělávání. Současně má ale také vytvářet předpoklady pro kvalitní a plnohodnotný život, celoživotní učení, samostatné rozhodování a kritickou práci s informacemi. V nárocích na střední vzdělávání se tak odráží potřeba zaměřit se na posilování společných prvků všeobecného základu a kladení důrazu na rozvoj klíčových kompetencí nejen s ohledem na dlouhodobé uplatnění na trhu práce a další vzdělávání. Je nutné vytvářet vhodné podmínky pro snazší přechod absolventů do zaměstnání, ale také usnadňovat přechod žáků, zejména zdravotně a sociálně znevýhodněných, do vyššího odborného nebo vysokoškolského vzdělávání.

Klíčovými aspekty inovace jsou:

- **Větší flexibilita a prostupnost:** Nová oborová soustava by měla umožnit snadnější přechody mezi jednotlivými obory a stupni vzdělávání.
- **Reakce na potřeby trhu práce:** Důraz je kladen na úzkou spolupráci se zaměstnavateli a na zahrnutí aktuálních trendů a technologií do výuky.
- **Kompetenční přístup:** Vzdělávání se zaměří na získávání praktických dovedností a kompetencí, které jsou potřebné pro úspěšné uplatnění na trhu práce.
- **Digitalizace a nové technologie:** Inovace oborové soustavy zahrnuje také integraci digitálních technologií do výuky a přípravu žáků na práci v digitalizovaném prostředí.

Průběh prací na inovaci oborové soustavy

V rámci přípravné fáze inovace oborové soustavy (IOS) byly připraveny podkladové materiály mapující současný stav

středního odborného vzdělávání (SOV), včetně údajů z dostupných zdrojů, které se týkají přípravy ŠVP a realizace výuky na středních odborných školách, předčasných odchodů ze vzdělávání, spolupráce se sociálními partnery, prostupnosti do terciárního vzdělávání (VŠ, VOŠ) či možností využití standardů NSK při vytváření RVP SOV, a jejich vyhodnocení. Součástí byly i podkladové studie zaměřené na kurikulum – RVP SOV a zpracování ŠVP školami –, kde jsme především sledovali, které předměty školy posilují z disponibilních hodin uvedených v RVP SOV.

V odborném vzdělávání je klíčový sociální dialog, tj. komunikace mezi zaměstnavateli, jednotlivými resorty a vzdělavateli. Proto při inovaci soustavy oborů vzdělání ve středním odborném vzdělávání byly součástí procesu inovace odborné platformy i pracovní skupiny, které byly ustaveny ve spolupráci MŠMT s Národním pedagogickým institutem ČR pro pět oblastí: technická, společensko-ekonomická, přírodovědná, umělecká a zaměřeno na člověka.

Na základě projednání a závěrů z odborných platforem a pracovních skupin byl návrh IOS dopracován a předložen MŠMT. V důsledku dalších jednání s MŠMT byl tento návrh dílčím způsobem upraven a předložen k veřejné konzultaci na konferenci Curriculum v říjnu 2024. Na konferenci navázala série kulatých stolů a také dotazníkové šetření. Dle

závěrů a vyhodnocení těchto forem veřejné konzultace byl návrh IOS upraven a předložen koncem února 2025 MŠMT, kde se nyní připravuje návrh na příslušné nařízení vlády.

V současné době se pracuje s návrhem inovace oborové soustavy, ve kterém došlo k restrukturalizaci stávajících oborů do širokých oborů se společným odborným základem. Společné základy zohlednily obsahovou blízkost stávajících oborů.

Navazující plánované aktivity

Na inovaci soustavy oborů vzdělání naváže revize rámcových vzdělávacích programů SOV, jejímž cílem je modernizovat jak obsah všeobecně vzdělávací, tak odborné složky vzdělávání. RVP je závazným vzdělávacím standardem vymezujícím výsledky učení žáků, kterých mají dosáhnout studiem příslušných oborů vzdělání. Současně může vymezovat zaměření nebo kvalifikace vztahující se k danému oboru vzdělání a ponechává školám i prostor pro vytvoření užší specializace v rámci ŠVP v souladu s potřebami zaměstnavatelů v dané oblasti a regionu.

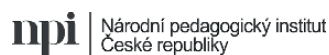
V rámci podpory implementace RVP bude pro školy připravena metodická podpora zaměřená zejména na tvorbu modelových ŠVP zpracovaných modulovým způsobem.

Ing. Mgr. Lenka Návrátová,
MŠMT

Ing. Zorka Husová, NPI ČR

Víte, že...

Vaše předplatné není jen tištěný časopis?

Zaregistrujte se na www.rizeniskoly.cz/registrace a získáte přístup ke svým časopisům v online podobě a mnohem více!

www.rizeniskoly.cz/registrace

Jakmile registraci dokončíte kliknutím na link v doručeném e-mailu, **napište nám na redakcers@rizeniskoly.cz** a uveďte IČ školy, přístup k online obsahu vám obratem aktivujeme.

www.rizeniskoly.cz

EKO GYMNÁZIUM

DOMINIK STEJSKAL

EKO GYMNÁZIUM BRNO, škola s třicetiletou tradicí a silným zaměřením na inovativní přístupy ve vzdělávání, udržitelnost a společenskou odpovědnost, vstupuje do nové etapy své existence. V srpnu 2024 se přestěhovalo do moderní budovy na Jihlavské ulici, která nabízí výrazně lepší podmínky pro výuku a umožňuje rozšířit kapacitu školy o 80 studentů. Nová budova je navržena tak, aby odpovídala současným ekologickým standardům, čímž škola potvrzuje svůj závazek k udržitelnosti a šetrnému přístupu k životnímu prostředí.

Nový domov po 32 letech

Po více než třech dekádách svého působení se EKO GYMNÁZIUM BRNO přesunulo do nové budovy. Tato moderní stavba, kterou pro školu postavil soukromý investor, se nachází na Jihlavské ulici v blízkosti Univerzitního kampusu Bohunice. Strategická poloha umožňuje škole nejen lepší dostupnost, ale zároveň poskytuje výrazně modernější zázemí pro studenty a pedagogy.

„Na nové prostory jsme čekali několik let. Počet zájemců o studium na našem gymnáziu každoročně roste a původní kapacity již nepostačovaly,“ vysvětlila Sylvie Schmiedová, předsedkyně správní rady a jedna ze zřizovatelek školy. Díky nové budově se kapacita školy zvýšila o 80 studentů, což umožní přijetí více zájemců, kteří mají zájem o studium v inovativním a ekologicky zaměřeném prostředí. V každém cyklu se tak otevřela nová třída.

Gymnázium bude v nové budově v dlouhodobém pronájmu. „Nabídka investora, majitele budovy, je pro školu opravdu velkorysá a garantuje nám finanční jistotu a stabilitu,“ doplňuje Schmiedová

Škola, která se profiluje jako ekologicky a společensky odpovědná instituce, tímto krokem nejen zvyšuje své kapacity, ale zároveň nabízí modernější a efektivnější výukové prostředí, které odpovídá současným vzdělávacím trendům a ekologickým principům.

Ekologicky šetrná budova s moderními technologiemi

Nová budova byla postavena s důrazem na ekologické principy a udržitelnost. Je nízkoenergetická, vybavená technologiemi, které zajišťují maximálně efektivní provoz s minimálními dopady na životní prostředí. Tepelné čerpadlo a rekuperační systémy umožňují udržovat optimální teplotu ve všech prostorách budovy a fotovoltaické panely zajišťují částečnou soběstačnost školy v oblasti výroby energie.

Jedním z hlavních ekologických prvků je také důkladná zvuková izolace budovy, která je nezbytná vzhledem k jejímu umístění blízko hlavní dopravní tepny. Speciální zvukotěsné stěny a okna nejen zlepšují prostředí uvnitř školy, ale zároveň snižují hluk v okolním sídlišti, což přispívá k lepší kvalitě života v této oblasti.

Škola také implementovala zelené stěny, které zlepšují kvalitu vzduchu uvnitř budovy a mají pozitivní vliv na mikroklima. Zelené stěny zároveň slouží jako estetický prvek, který pomáhá vytvářet harmonické prostředí propojující moderní architekturu s přírodou. To vše přispívá k tomu, aby se studenti cítili příjemně a inspirovaně nejen v učebnách, ale i ve společných prostorách školy.

Technologie používané v nové budově zahrnují inteligentní systémy správy energií, které zajišťují efektivní vytápění, chlazení a osvětlení budovy. Tento systém umožňuje optimalizovat spotřebu energií a minimalizovat provozní náklady, což je v souladu s filozofií školy, kladoucí důraz na ekologicky šetrný přístup.

Prostorné učebny a atrium pro setkávání

Jedním z klíčových prvků nové budovy je moderní atrium a jídelna, které budou sloužit jako prostor pro setkávání studentů, učitelů i veřejnosti. Tento prostor je navržen tak, aby poskytoval dostatek místa pro společné aktivity, relaxaci i neformální setkávání mimo školní výuku. Prostor okolo centrálního schodiště byl využit k vytvoření menších klidových zón, kde mohou studenti odpočívat nebo pracovat na projektech.

Učebny v nové budově jsou prostorné, světlé a vybavené nejnovějšími technologiemi pro moderní výuku. Škola klade důraz na využití nejmodernějších technologií – interaktivních velkoformátových dotykových displejů zakomponovaných do pylonových tabulí a dalších digitálních pomůcek, které umožňují kvalitnější a efektivnější vzdělávání. Studenti tak budou moci lépe rozvíjet své dovednosti v oblasti jazyků, přírodních i humanitních věd.

Prostory školy jsou také flexibilně uzpůsobeny pro pořádání různých workshopů, projektových dnů a dalších interaktivních aktivit. Nové uspořádání tříd a společných prostor podporuje týmovou práci, kreativitu a inovace, což jsou klíčové hodnoty, které škola u svých studentů dlouhodobě pěstuje.

Ekologické hodnoty integrované do výuky

Filozofie EKO GYMNÁZIA BRNO je postavena na principu ekologického vzdělávání a zodpovědného přístupu k životnímu prostředí. Tento přístup je zakomponován do každodenního fungování školy a prolíná se všemi vyučovými předměty. Studenti se tak od prvního dne učí, jak šetrně zacházet s přírodními zdroji, a mají možnost rozvíjet svůj vztah k přírodě skrze praktické projekty a ekologické iniciativy.

V rámci výuky jsou studenti vedeni k propojení teoretických znalostí s praxí, což zahrnuje řadu projektových dnů, exkurzí a spoluprací s odborníky a zajímavými osobnostmi. Škola pravidelně pořádá ekologické exkurze a workshopy zaměřené na témata jako recyklace, obnovitelné zdroje energie nebo ochrana biodiverzity.

Díky těmto aktivitám mají studenti možnost získat praktické zkušenosti, které jim pomohou lépe porozumět současným globálním výzvám v oblasti ekologie a udržitelnosti. Tyto aktivity zároveň posilují jejich kritické myšlení, schopnost řešit problémy a tvořit inovativní řešení.

Vzdělávání budoucnosti

Nová budova EKO GYMNÁZIA BRNO představuje důležitý milník ve vývoji této školy. Moderní prostory, nejnovější

technologie a ekologicky odpovědný design poskytují studentům optimální podmínky pro vzdělávání a osobní rozvoj. Díky zvýšené kapacitě o 80 studentů a novým možnostem výuky bude škola schopna pokračovat v naplňování své mise poskytovat kvalitní a inovativní vzdělávání zaměřené na udržitelnost a společenskou odpovědnost.

„Věříme, že nové prostory posílí naše poslání a přilákají ještě více studentů, kteří hledají školu, která kombinuje špičkovou výuku s respektem k přírodě a inovacemi,“ dodává ředitel Handlíř.

EKO GYMNÁZIUM BRNO tak vstupuje do nové éry, kdy bude nadále rozvíjet své projekty a vzdělávací programy, které u studentů podporují jejich talenty a dovednosti, ale především ekologické vnímání, kritické myšlení a společenskou odpovědnost. Nová budova poskytuje ideální prostředí pro studenty, kteří chtějí být aktivními účastníky procesu změn ve společnosti a přispět k budoucímu rozvoji udržitelné společnosti.

Pro více informací můžete kontaktovat:

Student EKO G a autor článku:

Dominik Stejskal

e-mail: dstejskal2006@gmail.com, tel.: 603 960 211

Zástupce školy:

Sylvie Schmiedová

předsedkyně správní rady školy

schmiedova@eko-g.cz, tel.: 777 115 616

EKO GYMNÁZIUM BRNO je víceleté všeobecné gymnázium s třicetiletou tradicí. Ve škole působí 40 učitelů a škola vzdělává 340 žáků ve věku 11–19 let. Už od svého založení se zaměřuje na inovace ve vzdělávání, projektovou a badatelsky orientovanou výuku, výuku mimo školní lavice, propojování školy s okolním světem, podporu podnikavosti a kompetencí. Jedním z klíčových záměrů vzdělávání na EKO GYMNÁZIUM BRNO je probudit v žácích vztah a odpovědnost ke svému okolí, bydlišti a přírodě. Škola se snaží rozvíjet jejich ekologické vnímání, kritické myšlení a společenskou odpovědnost. Ekologii a myšlenky udržitelného rozvoje integruje do všeobecně vzdělávacích předmětů a doplňuje praktickými exkurzemi a reálnými projekty. Škola je zakládajícím členem Asociace podnikavé Česko a také členem Regionální rady podnikavosti.

Dominik Stejskal, student třetího ročníku vyššího stupně EKO GYMNÁZIA

